Det perfekte levested

Herning Kommune

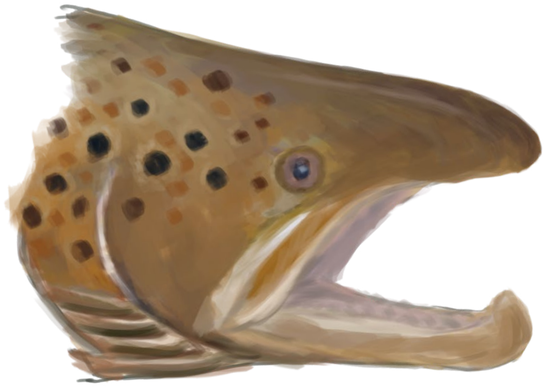

Havørreder får en farverig gydedragt, når de leger, og hannerne får en stor krog i underkæben.

Karup Å er Danmarks 6. største vandløb. Fra udspringet i Bølling Sø ved Engesvang strømmer vandet 78 km mod nord ud Limfjorden ved Skive.

De utallige kilder, bække, åer og søer undervejs og den brede flod nær udløbet er fra naturens hånd levesteder for et mylder af fisk, planter og smådyr.

Karup Å er blandt andet kendt for sin bestand af store havørreder, som vandrer op i vandløbene for at gyde.

Vandløbets fisk

Mange forskellige slags fisk kan finde levesteder i de store vandløb. Her er vist nogle af de karakteristiske arter fra Karup Å.

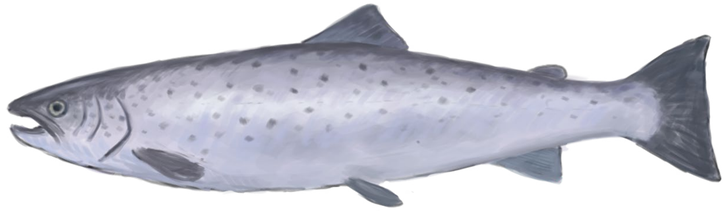

Havørred. Kan blive op til 80-100 cm. Gyder i vandløb og vokser op i havet langs kysterne.

Aborre. Bliver 20-30 cm, men er oftest en del mindre. Lever i stimer. Gyder om foråret på steder, hvor æggene kan klæbe til vegetationen.

Helt. Bliver 50-60 cm. Vandrer op i Karup Å for at gyde fra Limfjorden. Den lever af bunddyr.

Hundestejle. Bliver i ferskvand ca. 4 cm. . I parringstiden får hannen røde farver på bugen.

Strømskalle. Bliver 15-20 cm. Lever i flokke i åen og gyder på steder, hvor æggene kan klæbe fast til planter og sten.

Bæklampret. Bliver 12-15 cm. Larverne lever af smådyr, de voksne tager ikke føde til sig. Den gyder på gruset bund.

Ål. Bliver 60-80 cm. Ålen lever 6-16 år i ferskvand inden den vandrer til Sargassohavet for at gyde. Tidligere var ålen meget almindelig, men den er gået stærkt tilbage og er i dag en truet art.

Hvad sker der, når vi restaurerer vandløb?

Restaurering af vandløb går ud på at genskabe de naturlige forhold, både i og langs med vandløbene, som bidrag til at sikre og øge biodiversiteten.

Gravning af sving, etablering af stryg og gydebanker, udlægning af store sten, som fisk og andre dyr kan gemme sig bag – det giver alt sammen variation med plads til en artsrigdom, som langt overgår det, man finder i udrettede kanaler og oprensede vandløb.

Men de gode strækninger er kun noget værd, hvis fiskene og de andre dyr kan finde frem til dem.

Derfor gør vi også en stor indsats for at fjerne de opstemninger og spærringer, som tidligere blev bygget langs vandløbene - for eksempel ved dambrug og på steder, hvor vandet førhen blev brugt til at overrisle enge.

Desuden beskyttes vandløbene mod tilstrømning af næring og sand fra markerne gennem etablering eller sikring af dyrkningsfrie bræmmer langs bredderne.

Gydebanker
Der udlægges sten og grus på steder med strøm og velilt vand. Hunner af ørreder graver en gydegrube med halen, og efter befrugtningen dækkes æggene.

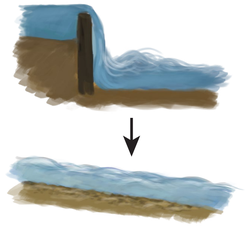

Fra styrt til stryg
Opstemninger og andre spærringer ændres til jævne fald med hurtig strøm (stryg).

Miljøvenlig grødeskæring
Når vi skærer grøde, sørger vi for, at vandløbenes vandføringsevne sikres, samtidig med at livet i vandløbene tilgodeses.

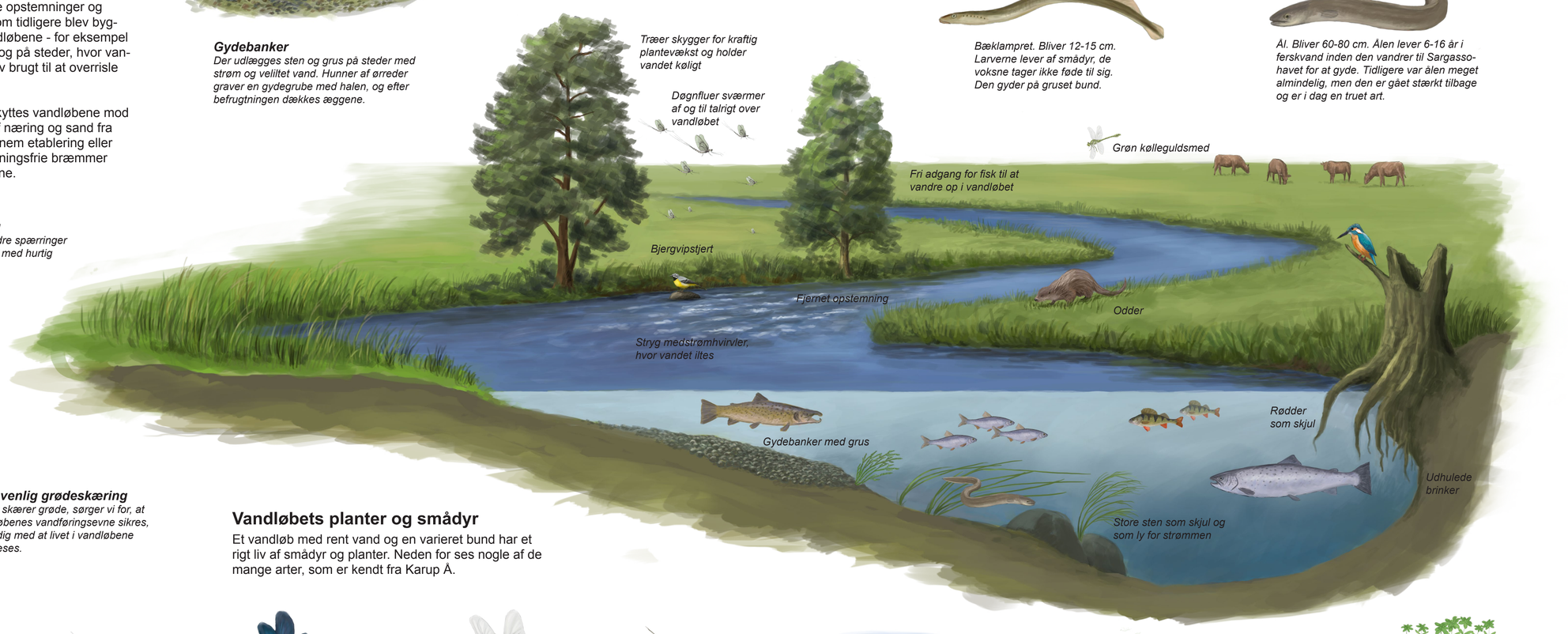

Vandløbets planter og smådyr

Et vandløb med rent vand og en varieret bund har et rigt liv af smådyr og planter. Neden for ses nogle af de mange arter, som er kendt fra Karup Å.

Klobille
Lever i rent vand. Kan optage ilt fra vandet gennem luftlommer på maven og benene, så den ikke behøver komme op til overfladen.

Huesnegl
Lever af alger, som den rasper af sten og planter. Den lever kun i rent vand.

Majflue
Vores største døgnflue, klækker i maj-juni. Larven lever i rent vand på sand- og grusbund.

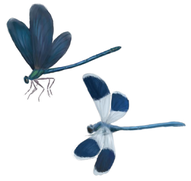

Pragtvandnymfe
Ses ofte talrigt flyvende over åen i maj-juni. Larven lever 2-3 år i åen.

Grøn kølleguldsmed
Findes i flere af de større jyske vandløb. Larven lever nedgravet i grusbund i 3-4 år.

Slørvinge
Larven lever i rent vand, og benyttes derfor som indikator for god vandkvalitet.

Vandranunkel
Danner hvide "puder" af blomster i maj-juni. Dens trådformede undervandsblade giver smådyr gode levesteder.

Smalbladet mærke
Vokser oftest på dynd langs bredden, hvor dens blade og hvide blomsterskærme stikker op af vandet.

Kildemos
Lever i rent vand. Hæfter sig til sten og trærødder.

Vandstjerne.
Danner ofte store grønne "puder" i vandløbet, som er fine skjulesteder for fisk og smådyr.

Produktion: Naturstjæn • Tegninger: Stig Bachmann Nielsen